

Mit jelent ez a díj neked? Mi volt az első reakciód, amikor értesültél róla, hogy Akadémiai Ifjúsági Díjban részesülsz?

Az elismerést a tudományos teljesítmény és egy pályamunka alapján ítéli oda az MTA Tudományértékelési Elnöki Bizottsága az arra érdemes fiatal kutatók részére. Ebből az következik, hogy ez a díj nem csupán nekem szól, hanem azoknak a műhelyeknek is, amelyek segítik kutatói pályám kibontakozását. Így köszönettel tartozom a régi Pedagógiatörténeti Tanszéken, valamint az Elméleti-Történeti, Összehasonlító Pedagógiai Kutatócsoportban, továbbá a Neveléstudományi Intézetben tevékenykedő kollégáknak. Emellett az Eötvös Collegium is fontos szerepet játszik pályám alakulásában, hiszen a tudomány művelésének területén tett lépéseimet önzetlenül támogatja. A pályamunka elkészítése egy a 2017/2018. tanévben elnyert Új Nemzeti Kiválósági Posztdoktori Pályázathoz kapcsolódik. Az ösztöndíj megvalósításában több közgyűjtemény is támogatott, de különösen az ELTE Egyetemi Levéltára játszott fontos szerepet. Tehát ezeknek az intézményeknek, a bennük tevékenykedő tanárok, kutatók, levéltárosok közös támogatása tette lehetővé ezt a teljesítményt. Így elsősorban hálát éreztem az értesítés olvasásakor.

Mi az a téma, amiért díjat kapsz? Mi maga a téma, miről szól a kutatás és milyen eredményekre lehet következtetni?

A kutatás témája a magyar középiskolai tanárság szakszerűsödésének a folyamataihoz kapcsolódik a 19. század második felétől egészen az 1918–1919-es forradalmak időszakáig. A szakszerűsödést a tanárképzés területén két intézmény, a pesti tudományegyetem mellett működő középiskolai tanárképző intézet és a tanárvizsgáló bizottság történetén keresztül vizsgáltam. Az intézmények működése mellett azt is feltártam, hogy a szakszerűsödés folyamatait milyen eszmetörténeti komponensekből álló filozófia vezérelte, azaz mi volt a képzési, egyben szolgáltatási ideológiája ennek a hivatáscsoportnak. A kutatás legfőbb eredménye utóbbi vonatkozásában, hogy a magyar középiskolai tanárság „tudós tanár” koncepciójának német és francia eredetű eszmetörténeti elemei vannak, amely a magyar társadalmi közegben egy sajátos jelentésréget vett fel. Az intézmények működésével kapcsolatban pedig megállapítható, hogy a dualista érában a tanárképzést felügyelő szakértői elitek közösen konstruálták a mindenkori államhatalommal a tanári képzés kereteit, amely a forradalmak időszakára végletesen megbomlott.

Hogyan hasznosítható a kutatott téma a neveléstudományi kutatások területén és a gyakorlatban?

A kutatás által létrehozott pályamunka, amely egyben a habilitációs disszertációm átdolgozott változata a neveléstudomány területén elsősorban a neveléstörténeti kutatásokban hasznosulhat. A tanárság történetével, illetve fogalmi rendszerezettségé miatt általában a neveléshez kapcsolódó szakértői csoportok vizsgálatával összefüggő kutatások is felhasználhatják eredményeit, elméleti megközelítését. A neveléstudomány mellett a történettudományban a művelődéstörténet, valamint a szociológia, ezen belül pedig a történeti szociológia alkotják azokat a tudományterületeket, amelyekben érdeklődést váltott ki a kötet. Gyakorlati hasznosulását két lehetséges módon tudom elképzelni. Egyfelől hasznosulhat az oktatói munkában a pedagógusképzésben, illetve a neveléstudományi szakértők képzésének különböző szintjein. Másfelől elképzelhető egy szélesebb társadalmi hasznosulás is, hiszen a történeti munkák nem csupán elméleti absztrakciók, hanem segítik a jelen viszonyainak megértését, így közelebb vihetnek a tanársággal mint szakértői csoporttal kapcsolatos társadalmi tudatosság formálásában.

Megnézve az elmúlt időszak díjnyerteseinek tudományterületeit, ritkábban díjaznak bölcsészettudomány és társadalomtudomány területi témákat. Mit gondolsz, miben emelkedik ki a témád? Miben újszerű és miért ezt a témát díjazták?

A pályamunka elismerésében vélhetően több tényező játszott szerepet. Az egyik ilyen lehet a professzióelméletek kritikai-hatalomelméleti megközelítéséhez kapcsolódó fogalmi háló, amelynek a szisztematikus alkalmazása a hazai kutatásokban újszerű megközelítésnek számít. Alighanem hozzájárulhatott a díj elnyeréséhez az irodalomban meglévő hiátus. A modern tanári hivatás történetében kulcsszerepet játszó intézmények működését monografikus jelleggel ugyanis korábban még nem dolgozták fel. A kutatás által feltárt és vizsgált forrásanyag nagyrészt a korábbi irodalom számára ismeretlen volt. Végül, pedig valószínűleg az is hozzájárulhatott a díj elnyeréséhez, hogy a korunk különböző válságai által generált társadalmi problémák orvoslásához a bölcsészeti és társadalomtudományi területeken folytatott alapkutatások vihetnek közelebb, amelyek jellegüknél fogva ezek megértését célozzák.